

ΜΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΕΡΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΞΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΕΛΙΔΗ, ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΥΡΗ ΚΑΙ
ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Εγινε στην ιστοσελίδα του Αλέξανδρου Μελίδη,
<http://almelidis.wordpress.com>, τον Απρίλιο του 2007

Αρχικό σχόλιο από Αλέξανδρο Μελίδη:

[Δημοσκοπήσεις και μεθοδολογική διαφάνεια με αφορμή μια γραμματική προσέγγιση](#)

Monday, April 16th

Υπάρχουν τρόποι για να σκεφτεί κανείς πάνω σε μια δημοσκόπηση και στην ανάλυση που προτείνει η εταιρία ή και ο ερευνητής που την έκαναν . Μια πολιτική δημοσκόπηση μπορεί κανείς να την προσεγγίσει πολιτικά, επικοινωνιακά, μεθοδολογικά αλλά και γραμματικά . Στον τελευταίο τρόπο , τον γραμματικό, θέλω να σταθώ μια και είχα πάντα λόγους να πιστεύω πως είναι εξόχως αποκαλυπτικός για τους υπόλοιπους τρεις.

Αφορμή στάθηκε η [ανάλυση του βαρόμετρου της VPRC από τον Γιάννη Μαυρή](#). Λέει λοιπόν μέσω της Καθημερινής "*Παρά τα ευρέως λεγόμενα, ο εκλογικός συσχετισμός (η διαφορά) μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων δεν φαίνεται να μεταβάλλεται ουσιαστικά. Μετατοπίζεται απλώς σε χαμηλότερα επίπεδα (Ν.Δ. 42,5%, ΠΑΣΟΚ 39%), λόγω της ταυτόχρονης καθίζησής τους. Με βάση την παρούσα μέτρηση της πρόθεσης ψήφου, η εκτίμηση της Public Issue/VPRC για τη διαφορά παραμένει στις 3,5 εκατοστιαίες μονάδες,*".

Από την προεκλογική περίοδο των βουλευτικών του 2004 η συγκεκριμένη εταιρία έχει μια αποκλειστική μεθοδολογική επιλογή. Σε αντίθεση με την πρακτική του συνόλου των υπολοίπων εταιριών, δεν δίνει στην δημοσιότητα το σταθμισμένο αποτέλεσμα της πρόθεσης ψήφου αλλά την εκτίμηση εκλογικής επιρροής. Η διαφορά ανάμεσα στην εκτίμηση εκλογικής επιρροής και την πρόθεση ψήφου είναι η μεταχείριση της αδιευκρίνιστης ψήφου του εκάστοτε δείγματος από τον ερευνητή. Στη μεν πρόθεση ψήφου οι πίνακες των εταιριών περιλαμβάνουν αδιευκρίνιστη ψήφο (αναποφάσιστοι, άλλο κόμμα, άκυρο, λευκό, δεν απαντώ). Στη δε εκτίμηση, τα ποσοστά της αδιευκρίνιστης ψήφου επιμερίζονται στα μεγαλύτερα κόμματα και στα λοιπά. Ο επιμερισμός γίνεται βάση μιας φόρμουλας αναγωγής η οποία όσο παραμένει ασαφής τόσο δικαιολογεί, αν μη τι άλλο, την καχυποψία.

Πίσω στην γραμματική προσέγγιση. Η διατύπωση πως "ο εκλογικός συσχετισμός (η διαφορά) μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων **δεν φαίνεται να μεταβάλλεται ουσιαστικά**" δηλώνει σαφώς πως η διαφορά μεταβλήθηκε αλλά οριακά. Πόσο οριακά έκλεισε η ψαλίδα δεν το μαθαίνουμε όμως. Γιατί μεσολαβούσης της αναγωγής "η εκτίμηση της *Public Issue/VPRC* για τη διαφορά παραμένει στις 3,5 εκατοστιαίες μονάδες". Η διαφορά λοιπόν μεταβάλλεται οριακά αλλά αυτό δεν φαίνεται πουθενά στους πίνακες. Η διατήρηση της διαφοράς, λόγω της αναγωγής, είναι που τροφοδοτεί την θεματολογία των ΜΜΕ με ότι αυτό συνεπάγεται για την αξιοπιστία του δημόσιου διαλόγου και το κύρος του κλάδου των ερευνών.

Η μεθοδολογική διαφάνεια είναι θέμα σημαντικό για να αντιμετωπιστούν οι υποψίες ότι στην Ελλάδα οι δημοσκοπήσεις χειραγωγούνται πολιτικά.

Σχόλιο από Γιάννη Μαυρή

April 16th, 2007

1) Για να ξεπεράσουμε το "γραμματικό" πρόβλημα, επαναδιατυπώνω την φράση στην οποία στηρίζεται το επιχείρημα: ο εκλογικός συσχετισμός μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων δεν μεταβάλλεται. Αυτό το αυτονόητο συμπέρασμα, προκύπτει από την απλή ανάγνωση των αριθμητικών δεδομένων. Η διαφορά μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, στη μέτρηση του Βαρόμετρου του ΣΚΑΪ (που αναδημοσίευσε συνοπτικά η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ), εκτιμάται τον Απρίλιο σε 3,5, όσο ακριβώς ήταν και τον Μάρτιο. Επομένως, όταν γράφω ότι "φαίνεται", εννοώ απλούστατα ότι φαίνεται(!), ότι είναι ορατή δια γυμνού οφθαλμού, είναι οφθαλμοφανής.

Τώρα, πως και από που ο Α.Μελίδης συνάγει ότι "κάτι άλλο κρύβεται πίσω" από τα γραφόμενά μου, ως να πρόκειται περί lapsus, μόνο ο ίδιος το ξέρει. Πιστεύω, ότι αυτό που θέλει είναι να αμφισβητήσει την αξιοπιστία της έρευνας, η οποία του δημιουργεί "τουλάχιστον καχυποψία". Και αυτό, όχι για λόγους "γραμματικούς"(!), όπως επικαλείται, αλλά καθαρά για πολιτικούς και επικοινωνιακούς. Όμως, το αξίωμα: "Όταν δεν μας αρέσει, ή δεν μας συμφέρει μια δημοσκόπηση, προσπαθούμε να απαξιώσουμε τον φορέα που την έχει πραγματοποιήσει", κάθε άλλο παρά την "αξιοπιστία του δημόσιου διαλόγου και το κύρος του κλάδου των ερευνών" προάγει. Αντιθέτως, είναι βαθύτατα αντιδημοκρατικό και προπαγανδιστικό. Αν εκλαμβάνει την επιθυμία του (η "διαφορά μεταβάλλεται") για πραγματικότητα, είναι αποκλειστικά δικό του πρόβλημα.

2) "Από την προεκλογική περίοδο των βουλευτικών του 2004 η συγκεκριμένη εταιρία έχει μια αποκλειστική μεθοδολογική επιλογή. Σε αντίθεση με την πρακτική του συνόλου των υπολοίπων εταιριών, δεν δίνει στην δημοσιότητα το σταθμισμένο αποτέλεσμα της πρόθεσης ψήφου αλλά την εκτίμηση εκλογικής επιρροής."

Απάντηση:

α) Γιατί δεν αναφέρει ο συντάκτης, ότι αυτή η μεθοδολογική επιλογή ήταν η μόνη που προσέγγισε τη μεγάλη διαφορά των εκλογών του 2004, όταν σχεδόν το σύνολο των υπολοίπων εταιρειών εκτιμούσαν ότι η "ψαλίδα κλείνει";

β) Γιατί δεν αναφέρεται ότι και τον Οκτώβριο του 2006, η εν λόγω προσέγγιση, αποτύπωσε και πάλι ορθότερα τον εκλογικό συσχετισμό, μεταξύ των δύο κομμάτων, όπως αυτός καταγράφεται στον Α' γύρο των Νομαρχιακών εκλογών; Όταν μάλιστα, οι εταιρείες που επικαλείται έδιναν μόλις μερικούς μήνες πριν (το Μάρτιο του 2006) "ισοδυναμία" και κάποιες προβάδισμα του ΠΑΣΟΚ; Σε ποιά περίπτωση υπάρχει ωμή προπαγανδιστική χρήση των δημοσκοπήσεων;

γ) Δεν δίνεται στη δημοσιότητα το σταθμισμένο αποτέλεσμα της πρόθεσης ψήφου, διότι απλούστατα η PUBLIC ISSUE/VPRC δεν χρησιμοποιεί τη μέθοδο της στάθμισης (με την προηγούμενη ψήφο). Για την ακρίβεια την έχει εγκαταλείψει, εδώ και 3 χρόνια, ως επιστημονικά μη-αξιόπιστη και επισφαλής, όπως έχει αποδειχθεί επαρκώς στη σχετική βιβλιογραφία. Η στάθμιση, ιδίως όπως χρησιμοποιείται στην Ελλάδα, αποτελεί τον κατεξοχήν ψευδοεπιστημονικό μηχανισμό χειραγώγησης των δημοσκοπήσεων και υπαγωγής τους σε πολιτικές σκοπιμότητες.

3) Η διαφορά ανάμεσα στην εκτίμηση εκλογικής επιρροής και την πρόθεση ψήφου είναι η μεταχείριση της αδιευκρίνιστης ψήφου του εκάστοτε δείγματος από τον ερευνητή. Στη μεν πρόθεση ψήφου οι πίνακες των εταιριών περιλαμβάνουν αδιευκρίνιστη ψήφο (αναποφάσιστοι, άλλο κόμμα, άκυρο, λευκό, δεν απαντώ). Στη δε εκτίμηση, τα ποσοστά της αδιευκρίνιστης ψήφου επιμερίζονται στα μεγαλύτερα κόμματα και στα λοιπά. Ο επιμερισμός γίνεται βάση μιας φόρμουλας αναγωγής η οποία όσο παραμένει ασαφής τόσο δικαιολογεί, αν μη τι άλλο, την καχυποψία.

Απάντηση:

α) Επιλέγουμε την εκτίμηση, γιατί αυτή είναι πιο κατανοητή και μπορεί να συγκριθεί ευθέως με το (πραγματικό) εκλογικό αποτέλεσμα. Στις εκλογές, δεν υπάρχει ούτε "αδιευκρίστη" ψήφος, ούτε "αναποφάσιστοι". Η δημοσκόπηση, ως μέθοδος πρόβλεψης του εκλογικού αποτελέσματος πρέπει να δίνει στους πολίτες αυτήν την πληροφορία. Το πρόβλημα της αδιευκρίνιστης ψήφου, "οφείλουν" να το λύσουν επιστημονικά οι εταιρείες, αντί να κρύβονται πίσω από αυτό.

β) Προσωπικά συμφωνώ να δίδονται στη δημοσιότητα τα αστάθμιστα στοιχεία των δημοσκοπήσεων (και της αδιευκρίνιστης ψήφου). Θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μέτρο διαφάνειας. Όμως, υπό τις σημερινές συνθήκες, θεωρώ ότι θα προκληθεί, τουλάχιστον για ένα μεγάλο διάστημα, σοβαρή σύγχυση.

γ) Για την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων, που δίνεται κάθε μήνα στη δημοσιότητα χρησιμοποιούνται, από το 2003, τεχνικές ανάλυσης της χρονοσειράς της μεταβλητής της πρόθεσης ψήφου (μέχρι στιγμής υπάρχουν 52 παρατηρήσεις). Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται: η τεχνική Kalman (filtering and smoothing), η τοπική παλινδρόμηση

εξομάλυνσης του γραφήματος (loess regression, καθώς και τα στατιστικά υποδείγματα ARIMA και MARIMA. Για μια πρώιμη περιγραφή της χρησιμοποιούμενης μεθοδολογίας, καθώς και των αναλυτικών στοιχείων, βλέπε: Γ.Μαυρή & Γ.Συμεωνίδης: "Βουλευτικές εκλογές 2004: πρόβλεψη του εκλογικού αποτελέσματος και επίδραση της προεκλογικής περιόδου", στο Ινστιτούτο VPRC, Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 2004, εκδ.Σαββάλας, Αθήνα 2005, σ.17-56.

Από Αλέξανδρο Μελίδη:

Ανταπάντηση στον κ. Μαυρή (VPRC/Public Issue)

Tuesday, April 17th, 2007

Όπως καταλαβαίνουμε όλοι άλλο πράγμα σημαίνει να γράφει κανείς «ο εκλογικός συσχετισμός μεταξύ των δύο κομμάτων δεν μεταβάλλεται» και άλλο ότι «δεν φαίνεται να μεταβάλλεται ουσιαστικά». Η επαναδιατύπωση του κ. Μαυρή στο σχόλιο του όντως στηρίζει απόλυτα τους πίνακες με τα δημοσιευμένα δεδομένα. Κάτι που δεν ισχύει με την αρχική διατύπωση στην ανάλυση του στην Καθημερινή. Εκεί όπου `η απλή ανάγνωση των αριθμητικών δεδομένων`, με τη διαφορά αμετάβλητη από το προηγούμενο Βαρόμετρο, δεν ταιριάζει και πολύ με την φράση `δεν φαίνεται να μεταβάλλεται ουσιαστικά`. Αυτή η φράση μπορεί κάλλιστα να προϊδεάσει τον αναγνώστη για οριακή, έστω στατιστικά αμελητέα, μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων. Υποθέτω ότι θα ζητήσει διόρθωση και από την εφημερίδα βάση της συγκεκριμένης επαναδιατύπωσης.

Αναφέρθηκα στην ποιότητα του δημόσιου διαλόγου και στο κύρος του κλάδου στον οποίο εργάζεται ο κύριος Μαυρή λέγοντας πως πλήττονται από τα ελλιπή στοιχεία και τις ατυχίες, όπως αποδείχθηκε, διατυπώσεις όχι βέβαια γιατί ασπάζομαι το `αξίωμα`, όπως έσπευσε να μου καταλογίσει. Τι είναι στα αλήθεια αντιδημοκρατικό και προπαγανδιστικό; Η αιτιολογημένη αμφισβήτηση που αξιώνει και λαμβάνει απάντηση η ή εύκολη μετάθεση μιας φράσης μου περί ποιότητας του διαλόγου σε εντελώς άλλο πλαίσιο χάριν ρητορικής σκοπιμότητας. Οι δημοσκοπήσεις καλώς και κακώς έχουν πολλές εγγενείς χρήσεις και επίκτητες καταχρήσεις. Σε αυτές, ακόμα τουλάχιστον, δεν συγκαταλέγεται το να βγάζουν πρωταθλητές κόμματα, κυβερνήσεις και προσωπικότητες για να είναι αρεστές σε κάποιους και δυσάρεστες σε άλλους. Σε αυτό τουλάχιστον συμφωνούμε.

Δεν ανέφερα για την εύστοχη πρόβλεψη αποτελεσμάτων στο παρελθόν γιατί αφορά την προβολή της εταιρίας η οποία είναι δικό του θέμα. Και τότε πάντως, όπως μέχρι σήμερα άλλωστε, δεν φρόντισε να κάνει κάτι να μας διαφωτίσει βήμα - βήμα για τη μεθοδολογία που ακολουθεί κάθε φορά, γιατί;

Η αιτίαση πως η εκτίμηση εκλογικής επιρροής είναι περισσότερο κατανοητή από την πρόθεση ψήφου μάλλον υποτιμά την αντιληπτική ικανότητα ακόμα

και του ευρύτερου κοινού των δημοσκοπήσεων. Θα αρκούσε να επισημάνει κανείς πως ακόμα και ο λιγότερο εξοικειωμένος – μη 'ειδικός'- αναγνώστης κατανοεί επαρκώς έννοιες όπως η πρόθεση ψήφου και οι αναποφάσιστοι με τέτοιο κορεσμό από την υπερπαραγωγή και προβολή δημοσκοπήσεων.

Η βιβλιογραφία βρίθκει από ανταγωνιστικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις σε κάθε ερευνητικό πεδίο των κοινωνικών επιστημών αλλά ευτυχώς στερείται από οριστικές αποφάνσεις. Αν η στάθμιση με την προηγούμενη ψήφο έχει 'αποδειχθεί επαρκώς μη αξιόπιστη και επιστημονικά επισφαλής' δυστυχώς δεν το γνωρίζω ακόμα. Σε κάθε περίπτωση, έχω βάσιμους λόγους να θεωρώ ότι η αξιοπιστία της μεθόδου συναρτάται από το αν η έρευνα και η ανάλυση ψήφου στηρίζονται αποκλειστικά σε αυτή ή τη χρησιμοποιούν σε συνδυασμό και με άλλες σταθμίσεις. Όπως συμβαίνει με τις δημοσκοπήσεις της [ICM](#) στον [Guardian](#). Δείτε την [αναλυτική παρουσίαση του τρόπου υπολογισμού της πρόθεσης ψήφου](#).

Έρχομαι σε ό,τι θεωρώ σημαντικότερο να μείνει από αυτή την συζήτηση. Πρώτον, οι εταιρίες δημοσκοπήσεων στην Ελλάδα οφείλουν να ξαναδούν, μαζί φυσικά με την πολιτεία, το θεσμικό πλαίσιο και τη δεοντολογία διεξαγωγής και δημοσίευσης ερευνών. Δεύτερον, μέχρι να γίνει κάτι τέτοιο το σωστό είναι να δίνετε στη δημοσιότητα πλήρη στοιχεία για κάθε έρευνα, [όπως για παράδειγμα συμβαίνει εδώ](#). Στην περίπτωση μας κ. Μαυρή το σωστό είναι να αρχίσετε να συμπεριλαμβάνετε τα αστάθμιστα στοιχεία στους πίνακες σας, [όπως βλέπετε ότι συμβαίνει εδώ \(pdf file\)](#). Όχι σε αυτούς που δημοσιεύονται στην εφημερίδα, αλλά σε εκείνους που πρέπει να διατηρείτε στον διαδικτυακό σας κόμβο. Για τη σύγκυση που κάποιες φορές θα προκληθεί από ασυμφωνίες μεταξύ αστάθμιστης πρόθεσης ψήφου και εκτίμησης εκλογικής επιρροής πιστεύω πως ο κ. Μαυρής έχει την αναγκαία επαγγελματική και επιστημονική επάρκεια να την ξεδιαλύνει. Προσωπικά, μεταξύ της αδιαφάνειας που νομιμοποιεί ακόμα και άδικες επιθέσεις και της προσωρινής σύγκυσης προτιμώ την τελευταία. Η δημοσίευση των αστάθμιστων είναι η σωστή επιλογή για τη διαφάνεια και την σφαιρική ενημέρωση των πολιτών και των 'ειδικών'.

Σχόλιο Γιάννη Μαυρή

April 19th, 2007

Ανταπάντηση στον Α.Μελίδη

1. Περί έκφρασης

Δυστυχώς, ο Α. Μελίδης επιμένει ακατανόητα, σε μια ανούσια λεπτομέρεια, που αφορά απλή αριθμητική. Όταν αναφέρω, σχετικά με τη διαφορά των δύο κομμάτων, συγκεκριμένο αριθμό (3,5%), ο οποίος επισημαίνω ότι παραμένει αμετάβλητος μεταξύ Μαρτίου και Απριλίου, πως είναι δυνατόν, να συμπεραίνει τόσο αυθαίρετα «μπορεί κάλλιστα να προΐδεάσει τον αναγνώστη για οριακή, έστω στατιστικά αμελητέα, μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων». Αρνούμαι να πιστέψω ότι αυτή του η εμμονή,

ιδίως μάλιστα μετά τη διευκρίνησή μου, οφείλεται σε μη-κατανόηση. Ένα απλό σχήμα λόγου που χρησιμοποιώ («φαίνεται ότι δεν αλλάζει»), μόνο και μόνο για λόγους λεκτικής μετριοπάθειας, (πάντοτε προσπαθώ να αμβλύνω τον αξιωματικό λόγο στην παρουσίαση αποτελεσμάτων δημοσκοπήσεων, και όχι να απολυτοποιώ τα όποια συμπεράσματα, διότι αντιθέτως με ό,τι φαντασιώνεται ο Α.Μ., γνωρίζω πολύ καλά τη σχετική σημασία των δημοσκοπήσεων και τα όρια της μεθόδου.

Συμφωνώ, ότι το κύρος του κλάδου των δημοσκοπήσεων πλήττεται από τα ελλιπή στοιχεία, σχετικά με την ταυτότητα των δημοσκοπήσεων. Ποιος ευθύνεται, όμως, για αυτό; Οι εταιρείες και ο Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων και Ερευνών Αγοράς (ΣΕΔΕΑ, www.sedea.gr), ή τα Μέσα Ενημέρωσης, που κακοποιούν βάνουσα τις έρευνες για λόγους προπαγάνδας; Οι κώδικες δεοντολογίας, σχετικά με τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων, υπάρχουν και είναι επαρκέστατοι (βλέπε σχετικά www.sedea.gr). Δυστυχώς, τηρούνται μονομερώς από τις εταιρείες και όχι από τα Μέσα. Πιστεύει, αλήθεια, ο Α.Μ., ότι είναι το ζήτημα είναι απλώς θέμα «βούλησης» του κάθε μεμονωμένου ερευνητή; Μόνο ως ειρωνεία μπορεί να εκληφθεί το γεγονός ότι ο Α.Μ. καταχωρεί την απάντησή του, στην κατηγορία άρθρων με τίτλο: «μιντιακή υπευθυνότητα» (!).

2. Περί ευστοχίας

Η εύστοχη πρόβλεψη αποτελεσμάτων στο παρελθόν, κυρίως το 2004, αλλά –προσθέτω– και πολύ πρόσφατα (στις Νομαρχιακές του περασμένου Οκτωβρίου 2006, δηλαδή μόλις πριν από 6 μήνες) οφείλεται στη μέθοδο που ακολουθούμε. Ο Α.Μ. λέει ότι δεν αναφέρεται στην ευστοχία των προβλέψεών μας, γιατί αυτό είναι «προβολή της εταιρείας»! Μα συγνώμη, για τι συζητάμε; Δεν είναι η δουλειά μιας εταιρείας δημοσκοπήσεων και ενός δημοσκόπου η παραγωγή ορθών εκτιμήσεων για το εκλογικό αποτέλεσμα; Από την απόκλιση αυτών των εκτιμήσεων από το εκάστοτε εκλογικό δεν κρίνεται η αξιοπιστία του και προφανώς το επαγγελματικό του μέλλον κάθε φορά; Καταπιάνεται, όμως, ο Α.Μ. και μάλιστα εκτενώς, με τη δική μου γραμματική «αστοχία». Γιατί δεν καταπιάνεται τότε με την αποδεδειγμένη (και χονδοειδή) «αστοχία» των δημοσκοπήσεων, που στις Βουλευτικές εκλογές του 2004 έδιναν «ντέρμπυ», ή εκείνες που τον Μάρτιο του 2006 έδιναν προβάδισμα στην αντιπολίτευση, ή ακόμη και στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου 2006 έδιναν πχ. τον Κ.Σκανδαλίδη στο Β' γύρο; Τον προκαλώ ευθέως να απαντήσει.

3. Περί μεθοδολογίας και στάθμισης

Αν και απάντησα σχετικά, εξακολουθεί να επιμένει ότι δήθεν δεν έχουμε δημοσιεύει στοιχεία για τη μεθοδολογία Ξαναλέω: Ο τόμος της VPRC, τον οποίο αναφέρω στην απάντησή μου, με την αναλυτική τεκμηρίωση της μεθοδολογίας που ακολουθείται για την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων, έχει ήδη δημοσιευτεί ήδη από το 2004. Γιατί επιμένει να παραποιεί την πραγματικότητα; Αν αγνοεί τη δημοσίευση που υπάρχει εδώ και 3 χρόνια είναι δικό πρόβλημα ενημέρωσης, όχι δικό μου. Λίγη μετριοπάθεια (όχι λεκτική, ουσιαστική) θα ήταν χρήσιμη.

Για το θέμα της στάθμισης με την προηγούμενη ψήφο (είμαι απολύτως σαφής, όπως αρέσει στον Α.Μ.) διευκρίνισα, ότι η Public Issue/VPRC έχει σταματήσει να χρησιμοποιεί αυτήν τη μέθοδο, εδώ και 3 χρόνια, ακριβώς λόγω των προβλημάτων που έχει παρουσιάσει και τα οποία έχουν επισημανθεί εκτενώς στη διεθνή βιβλιογραφία. Επειδή η στάθμιση έχει αποδειχθεί επισφαλής, «τείνει» (εδώ με την έννοια του Α.Μ.) να εγκαταλειφθεί διεθνώς από αρκετές εταιρείες. Ακριβώς αυτές τις επιφυλάξεις, με τις οποίες συμφωνώ, επισημαίνει και η μεθοδολογία της ICM που ο ίδιος παραπέμπει (βλέπε σχετικά www.icmresearch.co.uk/specialist_areas/polling-methods.asp, "weighting by past votes". Βλέπε, επίσης για το ίδιο θέμα, αντί πολλών: Nick Moon, Opinion Polls, History, theory and practice, Manchester University Press, Manchester and New York 1999. Όμως, ούτε και αυτή η σαφέστατη μεθοδολογική διευκρίνιση «φαιίνεται» να αρέσει στον Α.Μ. Ειλικρινά δεν κατανοώ τη θέση του. Ομολογεί ο ίδιος ότι δεν «έχει άποψη για τη στάθμιση». Έχει όμως μεγάλη ευκολία να καταδικάσει, ή να αμφισβητήσει μια επιστημονική μέθοδο, που βασίζεται στη στατιστική ανάλυση χρονοσειρών, για την οποία διατίθεται σημαντική τεκμηρίωση στη διεθνή βιβλιογραφία, όχι μόνο της πολιτικής επιστήμης, αλλά και των οικονομικών, η οποία, μάλιστα, αποδείχθηκε περισσότερο αξιόπιστη από τη στάθμιση, αφού προέβλεψε με μεγαλύτερη ακρίβεια το εκλογικό αποτέλεσμα του 2004 και του 2006, όταν οι προβλέψεις άλλων εταιρειών, βασισμένων στη στάθμιση με την προηγούμενη ψήφο απέτυχαν παταγωδώς.

Ως προς τη δημοσίευση των αστάθμιστων στοιχείων, προσωπικά, συμφωνώ. Το έχω προτείνει, μάλιστα πρόσφατα και στον ΣΕΔΕΑ. Ωστόσο, σε αυτό το ζήτημα, η γνώμη των περισσοτέρων εταιρειών του κλάδου παραμένει αρνητική και για τούτο ο ΣΕΔΕΑ δεν έχει λάβει μέχρι σήμερα απόφαση για σχετική οδηγία.

4. Το κουνούπι και η καμήλα.

Πολύ φοβούμαι ότι ο Α.Μ. ρίχνει τα βέλη του σε λάθος κατεύθυνση. Αναρωτιέμαι, τι είδους αξιολόγηση κάνει, όταν αναγορεύει σε μείζον θέμα μια σκιαμαχία για τις λέξεις, αλλά αποσιωπά εντελώς και δεν βρίσκει τίποτα να πει για το θλιβερό όργιο προπαγανδιστικής χρήσης των δημοσκοπήσεων, που έχουμε παρακολουθήσει τα τελευταία 3 χρόνια, από τα Μέσα Ενημέρωσης. Η άποψή μου για το θέμα είναι γνωστή και δημόσια. Μέχρι σήμερα έχει παραμείνει χωρίς απάντηση (βλέπε, σχετικά Γ.Μαυρή: «Προπαγάνδα μέσω δημοσκοπήσεων», ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 19/11/2006).

Για αυτούς τους βάσιμους λόγους, «τείνω να πιστέψω», λοιπόν, ότι η κριτική του Α.Μ. δεν είναι ούτε καλόπιστη, ούτε αμερόληπτη. Ο ουσιαστικός επιστημονικός και πολιτικός διάλογος για τις δημοσκοπήσεις δεν ανοίγει με κριτικές για δήθεν «γραμματικά ολισθήματα». Η κριτική των δημοσκοπήσεων συνιστά ένα μείζον και αμιγώς πολιτικό πρόβλημα. Και όποιος επικαλείται τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής αντιπαράθεσης, δεν μπορεί να συγκαλύπτει και να νομιμοποιεί με τη στάση του την χειραγωγική τους χρήση. Γιάννης Μαυρή

Σχόλιο Γιώργου Συμεωνίδη

April 26th, 2007.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μέθοδος που χρησιμοποιεί η PublicIssue/VPRC για την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων στηρίζεται σε 2 γενικές αρχές.

1. Γίνεται με βάση τις διευκρινισμένες απαντήσεις κάθε έρευνας, χωρίς τη χρήση στάθμισης, δημογραφικής ή πολιτικής (προηγούμενη ψήφος, κομματική ταύτιση (party id) κλπ). Η μη χρήση δημογραφικής στάθμισης επελέγη διότι, όπως αποδείχθηκε διεθνώς τα τελευταία χρόνια, δεν αλλάζει σε σημαντικό βαθμό τα αποτελέσματα των ερευνών (π.χ βλέπε την ανάλυση του Nick Sparrow, διεθνή συμβούλου της ICM, για τις Βρετανικές εκλογές του 2005 στην σελίδα www.britishpollingcouncil.org/nick-sparrow.pdf). Η μη χρήση πολιτικής στάθμισης επελέγη διότι πολλοί ψηφοφόροι δεν απαντούν ειλικρινά στην ερώτηση τι ψήφισαν στις τελευταίες εκλογές ή προβάλλουν στο παρελθόν τις τωρινές τους προτιμήσεις ή απλώς δεν θυμούνται τι ψήφισαν στις προηγούμενες εκλογές. Ειδικότερα στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από τη χρονοσειρά των ερευνών της PublicIssue/VPRC, η εξέλιξη της προηγούμενης ψήφου είναι συστηματικά ίδια με την εξέλιξη της πρόθεσης ψήφου, συνεπώς δεν έχει νόημα η διόρθωση της μεροληψίας της πρόθεσης ψήφου με μια μεταβλητή που ακολουθεί συστηματικά τη διαχρονική εξέλιξη της. Η πολιτική στάθμιση έχει εγκαταλειφθεί και διεθνώς από πολλές εταιρείες όπως η Gallup, η MORI, η Communicate Research και άλλες ενώ οι εταιρίες που εξακολουθούν να τη χρησιμοποιούν (π. χ η Zogby, η ICM και άλλες) αφενός την εφαρμόζουν με τη βοήθεια εξειδικευμένων και πολύπλοκων τεχνικών και αφετέρου την αντιμετωπίζουν με έντονο σκεπτικισμό (π. χ βλέπε την ανάλυση του Sparrow που προαναφέρθηκε. Για μια τεκμηρίωση των προβλημάτων της πολιτικής στάθμισης βλέπε ενδεικτικά το λήμμα *weighting by party* στη σελίδα www.mysterypollster.com και το άρθρο των Worcester, Mortimore και Gosschalk «The 2001 British General Election» στον τόμο «Explaining Labour's Second Landslide» (London:Politico's)).
2. Στηρίζεται στην ανάλυση της διαχρονικής εξέλιξης της δύναμης των κομμάτων συνδυάζοντας τις βραχυχρόνιες και τις μακροχρόνιες τάσεις της εξέλιξης αυτής. Για τις βραχυχρόνιες τάσεις χρησιμοποιούνται όλες οι μετεκλογικές έρευνες του Βαρόμετρου της VPRC και για τις μακροχρόνιες τάσεις το σύνολο των ερευνών της VPRC από το 1995 ως σήμερα. Για την ανάλυση των χρονολογικών σειρών εφαρμόζονται οι τεχνικές της εξομάλυνσης του Kalman, η loess regression και ARIMA υποδείγματα. Επίσης χρησιμοποιείται η σύγκριση των δημοσκοπήσεων με τα πραγματικά εκλογικά αποτελέσματα προκειμένου να μετρηθεί και να διορθωθεί η μεροληψία των ερευνών. Για την εφαρμογή των τεχνικών αυτών στην ανάλυση των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων υπάρχει τεράστια βιβλιογραφία. Ενδεικτικά μόνο αναφέρουμε τα άρθρα «Tracking opinion over time» των D.Green, A.Gerber και S.DeBoef στο Public Opinion Quartely Volume 63:178-192(1999) και «The Political Economy of U.K

Party Support,1997-2004: forecasts for the 2005 general elections» του D.Sanders (2004).

Η PublicIssue/VPRC, προκειμένου να βελτιώνει διαρκώς τις μεθόδους της, παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις στο χώρο των δημοσκοπήσεων, τόσο τις βελτιώσεις των μεθόδων των μεγαλύτερων εταιριών όσο και την αρθρογραφία σπουδαιών ακαδημαϊκών (π. χ D. Sanders, H. Clarke, D.Green, G.King και άλλων). Πολλές φορές μάλιστα καινοτομεί στις μεθόδους της . Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η PublicIssue/VPRC χρησιμοποιεί την τεχνική εξομάλυνσης του Kalman από τις αρχές του 2004, όταν η Gallup ξεκίνησε να την χρησιμοποιεί τον Φεβρουάριο του 2006 (βλέπε το λήμμα Gallup & the Samplemiser στη σελίδα www.mysterypollster.com).

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Η PublicIssue/VPRC από το 2004 έχει επιλέξει να δημοσιεύει την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων και όχι τα πρωτογενή αστάθμιστα στοιχεία κάθε έρευνας. Ο λόγος είναι απλός. Το ζητούμενο μιας δημοσκόπησης είναι η δύναμη των κομμάτων σε μια ενδεχόμενη εκλογική αναμέτρηση. Όμως στις εκλογές δεν υπάρχει αδιευκρίνιστη ψήφος. Συνεπώς πρέπει να γίνεται εκτίμηση της συμπεριφοράς της αδιευκρίνιστης ψήφου ώστε να γίνει σωστή εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων. Αυτό γίνεται σε όλο τον κόσμο. ΟΛΕΣ οι εταιρίες δημοσιεύουν τις εκτιμήσεις της εκλογικής επιρροής των κομμάτων σε κάθε έρευνά τους. Στην Ελλάδα όλες οι υπόλοιπες εταιρίες επιλέγουν να δίνουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους ενσωματώνοντας και την αδιευκρίνιστη ψήφο. Όμως τα δημοσιευμένα στοιχεία όλων των ερευνών δεν είναι τα πρωτογενή στοιχεία αλλά αποτέλεσμα στατιστικής επεξεργασίας (στάθμισης κλπ), χωρίς μάλιστα πολλές φορές να αναφέρεται αυτό. Για πιο λόγο κάνουν την επεξεργασία αυτή; Μα για να προσεγγίσουν καλύτερα τις πραγματικές προτιμήσεις της κοινής γνώμης. Τότε γιατί η στατιστική επεξεργασία μένει ανολοκλήρωτη; Αν πρόκειται να μην καταλήξουμε σε κάποιο συμπέρασμα για την εκλογική επιρροή των κομμάτων τότε γιατί δεν αφήνουμε τα στοιχεία κάθε έρευνας χωρίς καμιά επεξεργασία; Και γιατί είναι θεμιτή και αξιόπιστη η επεξεργασία αυτή και όχι οι τεχνικές που εφαρμόζει η PublicIssue/VPRC όταν μάλιστα εκτίμησαν καλύτερα από όλες τις άλλες τεχνικές τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών του 2004; Η δημοσίευση των στοιχείων μιας έρευνας χωρίς την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής δημιουργεί σύγχυση διότι οδηγεί πολλές φορές σε σύγκριση αποτελεσμάτων εκλογών με αποτελέσματα δημοσκοπήσεων (π. χ σύγκριση της «ψαλίδας» μεταξύ των κομμάτων με την πραγματική εκλογική τους διαφορά). Συχνά μάλιστα χρησιμεύει για να κρύψει την αποτυχία των δημοσκοπήσεων αυτών. Η συμπεριφορά των περίφημων αναποφάσιστων αποτελεί άλλοθι για οποιοδήποτε εκλογικό αποτέλεσμα. Το τελευταίο διάστημα βλέπουμε να χρησιμοποιείται ένα κακέκτυπο της μεθοδολογίας της PublicIssue/VPRC. Π. χ στα ΝΕΑ, στις 6-4-2007 δημοσιεύτηκε μια ανάλυση των πιθανών εδρών στις επόμενες εκλογές με βάση το εκλογικό αποτέλεσμα που προκύπτει από απλή αναγωγή των δημοσκοπήσεων μερικών εταιριών. Πως ξαφνικά είναι αξιόπιστη μια ανάλυση που στηρίζεται σε απλή αναγωγή των αποτελεσμάτων όταν είναι αναξιόπιστη και επισφαλής η ανάλυση της PublicIssue/VPRC, η οποία έχει πίσω της πληθώρα τεχνικών και διεθνούς βιβλιογραφίας;

Κατά τη γνώμη μου η επιστημονικά ορθή παρουσίαση των ερευνών περιλαμβάνει τα πρωτογενή αστάθμιστα στοιχεία και την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής συνοδευμένη με μια αναλυτική εξήγηση της μεθοδολογίας της κάθε εταιρίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση την ανάλυση της PublicIssue/VPRC, παρά τα γεγονότα της επικαιρότητας που μπορεί να επηρεάζουν την κοινή γνώμη, η εκλογική επιρροή των κομμάτων είναι σχεδόν σταθερή από τις αρχές του 2006 και μετά. Δηλαδή η επίδραση των γεγονότων αυτών δεν ήταν, μέχρι τώρα, τόσο σημαντική ώστε να αλλάξει ουσιαστικά τον συσχετισμό δυνάμεων των κομμάτων. Η εκτίμησή μας είναι ότι η ΝΔ, υπό την επίδραση της εκάστοτε συγκυρίας, κινείται από το 42% ως το 43% και το ΠΑΣΟΚ από το 38,5% ως το 39,5%.

Γιώργος Συμεωνίδης
Επιστημονικός συνεργάτης PublicIssue/VPRC

Σχόλιο Αλέξανδρου Μελίδη

April 27th, 2007

“η επιστημονικά ορθή παρουσίαση των ερευνών περιλαμβάνει τα πρωτογενή αστάθμιστα στοιχεία και την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής συνοδευμένη με μια αναλυτική εξήγηση της μεθοδολογίας της κάθε εταιρίας.”

Συμφωνώ και [όπως ήδη είπαμε εδώ](#) περιμένω κάποια στιγμή στο σύντομο μέλλον τους πίνακες και τις αναλύσεις σας με πλήρη ενημέρωση

Από Αλέξανδρο Μελίδη

Αντί απάντησης στον Γ.Μαυρή (VPRC/Public Issue)

Friday, April 20th, 2007 in [Δημοσκοπήσεις](#), [μιντιακή υπευθυνότητα](#)

Αντί της απάντησης που έγραψα και είχα σκοπό να δημοσιεύσω για το σχόλιο του Γ.Μ θα συνοψίσω την μεταξύ μας συζήτηση επιχειρώντας να καταγράψω που συμφωνούμε και που απομένει να συμφωνήσουμε στο μέλλον. Θεωρώ αυτό πολύ πιο παραγωγικό για την ουσία του όλου θέματος. Θα είναι και πιο ενδιαφέρον ,για όσους το παρακολουθούν, από το να διάβαζαν ένα κείμενο ανασκευής ρητορικών σχημάτων και δηκτικών σχολίων.

Σημεία συμφωνίας

1. Στα ΜΜΕ αναλογεί η μερίδα του λέοντος για την στρεβλή παρουσίαση των δημοσκοπήσεων. Η μιντιακή υπευθυνότητα στο σκέλος που αφορά τις δημοσκοπήσεις, και όχι μόνο, είναι ένα μεγάλο ζητούμενο που αναζητά ακόμα διεκδίκηση.
2. Η χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία ουδέποτε αμφισβητήθηκε. Το θέμα μας εδώ ήταν η διαφάνεια.
3. Ασφαλώς και η επίμαχη φράση «δεν φαίνεται να μεταβάλλεται ουσιαστικά» είναι σταγόνα στον ωκεανό μπροστά σε όσα συχνά λέγονται, γράφονται και κυρίως μεθοδεύονται παρασκηνιακά.

Σημεία που απομένει να συμφωνήσουμε

Θεωρώ προκαταβολικά αυτονόητο πως τα παρακάτω σημεία ισχύουν, τηρουμένων των αναλογιών, και για τις υπόλοιπες εταιρίες.

1. Στην εποχή του διαδικτύου η μεθοδολογική διαφάνεια για μια εταιρία δημοσκοπήσεων δεν σταματά στις εκδόσεις της. Ο πολίτης μιας δημοκρατίας χρειάζεται ,τη στιγμή που διαβάζει αναλύσεις οπουδήποτε, να μπορεί να ανατρέξει στην ιστοσελίδα της εταιρίας και να πληροφορηθεί με τρόπο ευσύνοπτο την συγκεκριμένη μεθοδολογία που ακολουθεί η εκάστοτε έρευνα. Αυτή είναι μια ολοκληρωμένη λύση μεθοδολογικής διαφάνειας και περιμένω από τον Γ.Μ κάποια στιγμή να την υιοθετήσει.
2. Το ίδιο περίπου ισχύει και για τα αστάθμιστα στοιχεία. Χαίρομαι που έχει εισηγηθεί σχετικά στον ΣΕΔΕΑ. Η προσωρινή σύγχυση και η μη έκδοση καθολικής οδηγίας από τον ΣΕΔΕΑ προς όλες τις εταιρίες δεν πρέπει να συνεχίσουν να αναστέλλουν μια κίνηση που, αν μη τι άλλο, θα ωφελήσει τα μέγιστα την διαφάνεια. Επομένως, περιμένω κάποια στιγμή να δούμε τους πίνακες και τις δημόσιες αναλύσεις της VPRC πλήρως ενημερωμένες με τα αστάθμιστα δεδομένα.

Σχόλιο Γιάννη Μαυρή

April 21st, 2007

Συμφωνώ και με τα δύο υπόλοιπα σημεία που συνοψίζει ο Α.Μ. Είναι πραγματικά παράλειψή μας, όχι όμως σκόπιμη.

Γιάννης Μαυρής